

INTERVIU

Horia Ghelu, pictor:

Ca să fii concis, îți trebuie ceva timp

Cu o forță senzorială ce parcă-ți pune mâna pe umăr ca să te privească mai bine, exprimată în simfonii picturale, lucrările lui Horia Ghelu impun certitudinea că peste toate domnește lumina. Drept mărturie ne-am luat, pentru început, recenta pictură murală a Sălii Norvegiene a Palatului Cercului Militar Național, locul nostru de întâlnire.

● **Valhalla, cu care ați înnobilit această Sală Norvegiană, este atât de contorsionată, de carnală. Și atât de neliniștitoare.**

● Este, într-adevăr, dinamică, în primul rând. Valhalla era, de fapt, un tărâm în care eroii vikingi se întâlneau după moarte și continuau o existență destul de asemănătoare cu cea terestră: vânau, se luptau și o țineau într-o permanentă disciplină bahică, aceasta fiind, se pare, suprema lor plăcere. Din acest punct de vedere, era un fel de Rai, dar unul al lor, al popoarelor nordice. După cum vedeți, multe dintre coifurile personajelor sunt împodobite cu coarne și aripi. Aceste simboluri totemice au dispărut odată cu creștinarea vikingilor. Regii au înțeles că, prin dreptul divin, puteau să conducă mult mai ușor popoarele. Investiții fiind prin drept divin, nu mai puteau fi detronați, gest echivalat cu o blasfemie.

● **Peste atmosfera aprigă pe care o creează, picturile care împodobesc această Sală Norvegiană așază, parcă atipic, foarte multă lumină.**

● Este o problemă de tehnică, în ultimă instanță. Este o sală întunecoasă și, atunci, am operat mai mult cu contraste de valori, deci închis – deschis. Am păstrat un fond practic alb, peste care m-am dus cu valori și cu niște tonuri – însemnând culori, nuanțe – în armonie cu decorația preexistentă a sălii. Pe de altă parte, lucrarea este tratată foarte liber. Ca să fii concis, îți trebuie ceva timp. Este absolut deliberat acest dinamism al tușei, poate și pentru a aduce aminte publicului că o pictură nu se compune numai din ceea ce reprezintă, ci ea este esențial compusă din tușe, linii, pete... De fapt, trasee umane.

● **Este, totuși, lumina aceasta pe care o dați din penel picturii specifică lucrărilor dumneavoastră? Dincolo**

de picturile murale ample, am remarcat-o și în câteva tablouri, care accentuează parcă și mai mult luminozitatea, cu fluidul și energia ei.

● Personal, dominantele pe care le folosesc sunt cele deschise. Pentru că sunt și pictori care valorizează dominantă închisă. De altfel, în pictura murală, dominantă deschisă este inevitabilă. Tablourile pe care le-ați văzut sunt cu tensiuni abstracte foarte libere, care fac parte dintr-un ciclu de pictură de șevalet cu conotație religioasă. Eu am pictat și câteva biserici. Chiar și atunci când am pictat biserici, am folosit tot o dominantă deschisă și tot o tratare simfonică. Pentru că această lucrare, de la Palatul Cercului Militar, după cum se vede, este tratată pur simfonic. Adică toate detaliile converg într-un tot unitar, iar circulația tuturor reperelor plastice este controlată armonice.

● **În acele tablouri cu conotație religioasă despre care vorbeam, libertatea artistică este totală și îmi pare ciudat cum reușesc ele să se facă greu vizibile ochiului, dar foarte simțite. Cum ați ajuns la pictura aceasta, transparentă și transcendentă? Ce vă trimite acolo? Pentru că aici nu mai este vorba doar despre tehnica picturală, evident.**

● Ține și de temperament și de fiecare artist în parte. Dacă privești opera lui Brâncuși, îți dă o stare de seninătate absolută. Dar până și el spunea că nu este greu să faci lucrurile, ci să te pui în starea de a le face. Ce înseamnă aceasta? Că până și el avea nevoie de un anumit tip de transă pentru a putea lucra. Pentru că este vorba despre o transă, atipică, desigur, care nu are vreo legătură cu transele induse de știu eu ce trăiri psihedelice. Și atunci, în funcție de această stare, te concentrezi și obții sau nu obții ceva. Nu poți să transmiți dacă nu simți, la rândul

tău. Uitați-vă, de exemplu, la Van Gogh, care, evident, avea niște trăiri la limita patologicului, ca să nu spunem că era de-a dreptul nebun. Dar avea o forță teribilă de a transmite. Poate de aceea este și cel mai bine vândut pictor din lume, pentru că transmite la modul dureros trăirile lui, de o manieră violentă și foarte convingătoare.

● **Aici găsec și eu cuvântul necesar picturilor semnate Horia Ghelu: forță. O forță pe care o recunoaștem în fiecare mână de pensulă. Este o trăire care vă tulbură sau care vă liniștește?**

● Este un consum, firește. Mai ales la lucrări de asemenea anvergură, este și un consum fizic, să te tot cațeri pe schelă, să cobori iar, să te depărtezi, să și controlezi fenomenul... Dar este un consum mental, în primul rând. Și, desigur, emoțional totodată. Pe de altă parte, este și plăcerea de a crea, de a pune niște raporturi, de a interveni asupra unei suprafețe inexpressive și a o transforma într-un vehicul de comunicare. Prin urmare, este și o plăcere, pentru că dacă nu ne-ar face plăcere să... suferim, atunci nu am mai picta.

● **Cum v-a ajutat credința în pictură și ce a însemnat întâlnirea cu părintele Sofian Boghiu?**

● În niciun caz nu pot să fac pe ateul, pentru că ar fi o minciună uriașă. În calitatea mea de pictor, de biserici (printre care bisericile bucureștene Izvorul Nou, Ghencea, Sfânta Vineri), sunt în mod funciar un bun creștin. Aproximativ de Biserica nu a fost deloc forțată. A fost în mod natural, fără excese. Așadar, sunt credincios, și consider că Iisus Hristos a fost și rămâne cel mai important personaj din istoria omenirii. Părintelui Sofian Boghiu i-am fost ucenic atunci când eram pe șantierul de pictură patriarhale. Era un om extraordinar de bun, de blând. Era

un sfânt. În această calitate, de sfânt, este mult mai important decât în calitate de pictor... Ar trebui canonizat neîndoind. A fost singurul sfânt pe care l-am cunoscut îndeaproape. Prin sfinți nu înțeleg numai oamenii care au fost canonizați, ci pe cei care au fost atinși, cu siguranță, de aripi de înger.

● **La Cercul Militar Național cum s-a întâmplat să pictați?**

● Acum 30 de ani, am pictat această sală, care a fost compromisă în timp din cauza unor inundații. M-am gândit că nu mă mai poate reprezenta, pentru că în cei 30 de ani îmi place să cred că am avut o anumită evoluție și atunci i-am propus domnului colonel Cristian Dorca, fiind susținut și de bunul meu prieten și coleg Valentin Tănase, să reluăm de la zero întreaga compoziție. Și am făcut această lucrare de maturitate.

● **Încheiem discuția cu amintiri cazone? Ați îndeplinit stagiul militar?**

● Da, și încă unul complet, de un an și patru luni, înainte de a intra la facultate. Dar nu am fost foarte îndrăgostit de instrucție și nici de mediul cazon. Am făcut armata la regimentul din Arad. Am fost la o companie de elită, de cercetare, unde învățam tot felul de lucruri. Învățam cum să ne luptăm cu pușcașii marini americani. Din fericire pentru ei, nu ne-am întâlnit pe câmpul de luptă. (râde cu poftă) L-am întâlnit, în schimb, în Sala Norvegiană, prin intermediul unei delegații de ofițeri superiori, de data asta în calitate de aliați. În orice caz, amintirile cazone sunt atât de dragi bărbaților pentru că, realmente, spiritul de camaraderie se naște din niște privațiuni îndurate în comun. ■